

RAPPORT

Delårsrapport 1

Region Gotland

Fastställt av regionstyrelsen
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2023-04-25
Gäller januari-mars 2023
Ärendenr RS 2023/5
Version [1.0]

Innehåll

Sammanfattning	3
Händelser av väsentlig betydelse.....	4
Väsentliga personalförhållanden.....	5
Personalvolym	5
Sjukfrånvaro	7
Ekonomisk uppföljning	8
Periodens resultat -49 mnkr.....	8
Årsprognos -85 mnkr	9
Nämndernas periodresultat och årsprognos	10
Nämndernas periodresultat -70 mnkr.....	10
Nämndernas årsprognos -155 mnkr.....	11
Nettokostnadsutveckling i nämnderna	12
Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv	14
Investeringar och exploatering.....	15
Nämndernas sammanfattande kommentarer	16
Regionstyrelsen, -5 mnkr	16
Regionstyrelseförvaltningen, 0 mnkr	16
Samhällsbyggnadsförvaltningen - Räddningstjänsten, -6 mnkr	16
Politikerorganisationen, 1 mnkr	17
Tekniska nämnden, -15 mnkr	17
Miljö- och byggnämnden, -7 mnkr.....	18
Barn- och utbildningsnämnden, -12 mnkr	19
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, 3 mnkr	20
Socialnämnden, -15 mnkr.....	21
Hälso- och sjukvårdsnämnden, -105 mnkr	22

Sammanfattning

Delårsrapport 1 omfattar perioden januari-mars och är i huvudsak inriktad på ekonomi och personaluppföljning. Målen i styrkortet och nämndernas aktiviteter följs upp i samband med delårsrapport 2. Bedömningen av ekonomin bygger på de prognoser som nämnder/förvaltningar har gjort samt senaste indikation av skatteunderlagets utveckling (februari 2023) på skatter och statsbidrag. I nämndernas delårsrapporter redovisas också viktigare händelser under perioden. En kort sammanfattning av respektive nämnds delårsrapport finns i slutet av den här rapporten.

Resultatet för perioden uppgår -49 mnkr. Nämnderna har ett underskott mot budget på -70 mnkr. Tre nämnder av sju har underskott mot budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden har den största budgetavvikelse på -84 mnkr. Det negativa periodresultatet beror på en mycket hög nettokostnadsutveckling som uppgår till 19,7 procent. Det beror i sin tur på en kombination av att intäkterna inte ökat alls medan kostnaderna ökat mycket. Bland intäkterna har de riktade statsbidragen minskat med 71 mnkr och det är framför allt statsbidrag som varit kopplade till pandemin och som inte längre finns kvar. Den höga inflationen har påverkat kostnadsutvecklingen dels genom ett allmänt högre prisläge och dels genom att flera upphandlade avtal är indexreglerade. På kostnadssidan är det flera kostnadslag som ökar mycket; köp av tjänst, förbrukningsmaterial, köp av huvudverksamhet, lokaler och personalkostnader. Hyrpersonal har en mycket kraftig kostnadsökning.

Årets resultat prognostiseras till -85 mnkr. Det är en negativ budgetavvikelse på -181 mnkr. Nämndernas årsprognos är en budgetavvikelse på -155 mnkr, även för finansförvaltningen prognostiseras en negativ budgetavvikelse på -26 mnkr. Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -105 mnkr. Finansförvaltningen har negativa budgetavvikelser för reavinster och pensioner.

Utveckling av skatteintäkter och generella statsbidrag prognostiseras tillsammans öka med 2,7 procent enligt senaste skatteprognos från SKR i februari. Det är betydligt lägre än de senaste fem åren då den genomsnittliga ökningen legat på 5,0 procent. Den höga kostnadsutvecklingen bedöms fortsätta under året. Nettokostnaderna inklusive finansnetto prognostiseras öka med 8,1 procent. Kostnaderna för pensionerna är exceptionellt höga 2023. Det beror på både ett nytt pensionsavtal och att pensionskulden ökar väldigt mycket. I jämförelse med föregående år så ökar pensionskostnaderna med 271 mnkr motsvarande 64 procent. För att ha balans i ekonomin ska nettokostnaderna inte öka mer än skatteintäkterna och de generella statsbidragen.

Investeringsbudgeten 2023 inklusive kompletteringsbudget uppgår till 1 320 mnkr. Exploateringsbudget inklusive kompletteringsbudget uppgår till 79 mnkr. Sammanlagt innebär en mycket hög nivå på investerings- och exploateringsbudget på 1 399 mnkr. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att se över investerings- och exploateringsbudgeten framåt då det i dagsläget är en investeringsnivå som överstiger regionens möjlighet att genomföra och finansiera.

Den investeringsprognos nämnderna lämnat för året är 954 mnkr (exklusive exploateringar är den 948 mnkr) vilket innebär att 68 procent av budgeten förväntas komma att utnyttjas. De senaste fem åren har mellan 35-67 procent av budgeten förbrukats under året. Efter årets första tre månader har 140 mnkr eller 10 procent av budgeten förbrukats så en mer rimlig bedömning är en årsprognos på 650 mnkr.

De finansiella målen för resultat och soliditet bedöms inte kunna uppnås 2023.

Händelser av väsentlig betydelse

Det förändrade omvärldsläget har fått stor ekonomisk påverkan på flera verksamheter i Region Gotland. Fortsatt hög inflation och ökade räntekostnader har orsakat höga priser på bland annat el, förbrukningsmaterial, drivmedel och livsmedel, vilket också medfört onormala prisförändringar på olika tjänster. Exempelvis ses en stor ökning av kostnader för hyrpersonal. Prisökningarna får även indirekt påverkan i vissa verksamheter. Bland annat har de kraftigt ökade biljettpiserna på färjorna till Gotland medfört att avbokningar av hela grupper har skett till sommarkurser vid Gotlands Folkhögskola. Dessa onormala prisförändringar påverkar nämndernas möjlighet till en ekonomi i balans under 2023.

Under årets första månader har arbete med krisberedskap fortsatt varit högaktuellt. Det har skett ett förstärkt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplanering. Räddningstjänsten har påbörjat rekrytering av en extra insatsgrupp med frivilliga som ska kunna vara en resurs vid exempelvis en torr sommar med många markbränder. Kriget i Ukraina och Sveriges ansökan till NATO har lett till flera marina besök i de gotländska hamnarna och kommer fortsatt påverka hur kryssningsrederierna ser på Östersjöregionen.

Även om världsläget resulterat i flera utmaningar har flera positiva förflyttningar skett under årets första månader. I februari togs första spadtaget för ett nytt LSS-boende med sex platser på Terra Nova i Visby. Boendet beräknas vara klart till andra kvartalet 2024. I mars startades den nya tjänsten 1177 direkt. Det är en ny digital tjänst för automatisk symtombedömning, hänvisning och chatt vilket ger möjlighet att söka vård digitalt. Syftet med införandet är att ytterligare tillgängliggöra vården. Målet är att det ska bidra till att färre vårdkontakter slussas till fel nivå eller verksamhet, vilket i sin tur också leder till kortare väntetider för fysiska besök. I slutet av mars invigdes den nya receptionen för individ- och familjeomsorgen och Första linjen. Receptionen ger den enskilde större möjlighet till integritet, den skapar en bättre och säkrare arbetsmiljö och har bättre lokaler för möten. Under perioden har teknikförvaltningen infört ett internt pris på koldioxidutsläpp, som nu integreras i verksamheterna och vars syfte är att synliggöra utsläppens skadestnader. Kultur- och fritidsavdelningen har under perioden presenterat en bidragsöversyn, fått nytt styrdokument för fritid fastslaget och kört i gång med de nya bokbilarna.

I juni 2022 beslutade regionfullmäktige att anta en ny styrmodell för koncernen Region Gotland. Den nya styrmodellen har den regionala utvecklingsstrategin som utgångspunkt för en långsiktigt hållbar utveckling, för såväl platsen Gotland som för Region Gotland. Under hösten 2022 beslutades regionfullmäktiges prioriteringar, dessa prioriteringar pekar ut vad som är viktig för Region Gotland på kort sikt, under mandatperioden, för att skapa bästa möjliga livskvalitet för alla som bor och verkar på Gotland. Under den första delen av året har nämnderna och förvaltningarna tillsammans arbetat fram målförslag som regionfullmäktige ska besluta om i juni 2023.

Region Gotland har fått goda betyg i medborgarundersökningar och patientenkäter som presenterats i början på året. Medborgarundersökningen Hälso- och sjukvårdsbarometern visar att gotlänningarnas förtroende för hälso- och sjukvården är stort och väntetiderna till vård anses som rimliga. Undersökningen visar bland annat att förtroende för Visby lasarett är bland de högsta i landet, 81 procent svarat att de har mycket stort eller ganska stort förtroende. Resultat från den senaste nationella patientenkäten visar att patienterna på Visby lasarett akutmottagning upplever att de blir bemötta med respekt och värdighet och får vid behov emotionellt stöd vid sin vistelse på mottagningen. För hemsjukvårdens sjukvård

och rehabilitering i hemmet var resultatet i samma enkät att 99 procent är nöjda eller mycket nöjda med hemsjukvården på Gotland.

Det har kommit nya skärpta regler kring dygnsvila i §13 Allmänna bestämmelser (AB) och Huvudöverenskommelsen (HÖK). Det innebär nya förhållningsregler kring schemaläggning utifrån att anställda ska få en dygnsvila på minst elva timmar under varje 24-timmarsperiod. Syftet är att arbetstagaren ska ha ett skydd som är ett minimikrav för hälsa, säkerhet och återhämtning. Det kommer innebära att schema och arbetspass behöver justeras till 1 oktober då förändringarna träder i kraft.

Regionfullmäktige har antagit genomförandeprogrammet *Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland*. I och med detta är samtliga tre genomförandeprogram gällande regional utvecklingsstrategi (RUS) antagna.

Väsentliga personalförhållanden

Kompetensförsörjningen är fortsatt en utmaning för Region Gotland. Förvaltningarna vittnar om svårigheter att rekrytera medarbetare till många av våra yrkesgrupper och vakanserna ger i sin tur ett ökat tryck på de medarbetare som finns kvar i verksamheterna.

EU-kommissionen har kommit med skarp kritik mot Sverige för att våra kollektivavtal inte tar tillräcklig hänsyn till arbetstidsdirektivet om dygnsvila. På grund av kritiken har våra kollektivavtal omförhandlats på central nivå och från och med 1 oktober kommer en skärpning av reglerna om dygnsvila att införas. Syftet med skärpningen är att värna om medarbetarnas arbetsmiljö, garanterade vila och återhämtning. De nya reglerna kommer att innebära omfattande förändringar av scheman för medarbetare inom främst hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt socialförvaltningen och ett omfattande arbete med att informera och förbereda för förändringarna kommer att ske under våren.

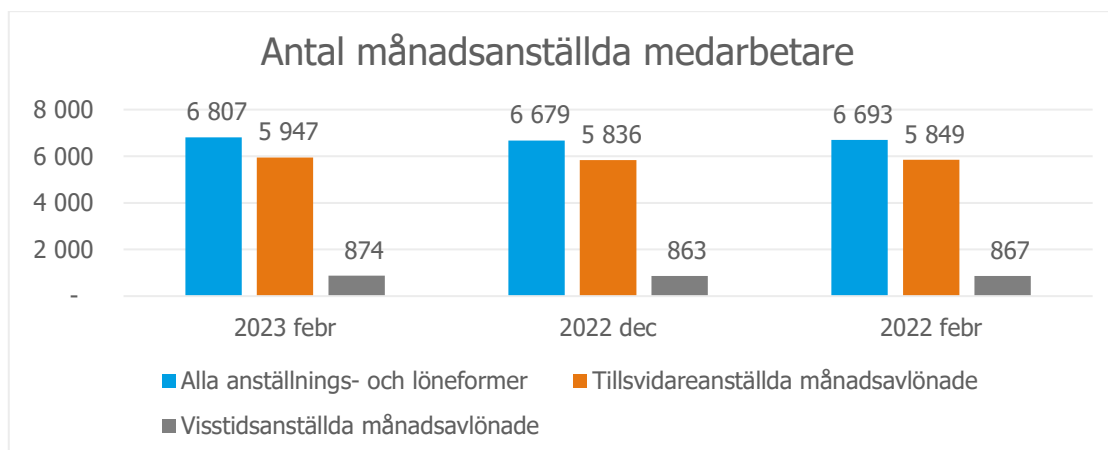
Arbetet med löneöversyn 2023 har påbörjats med de fackliga organisationer som har pågående löneavtal och ny lön kommer att utbetalas på aprillönen. Löneavtalen för Kommunal och Läkarförbundet påbörjats när deras avtal är färdigförhandlade på central nivå.

Personalvolym

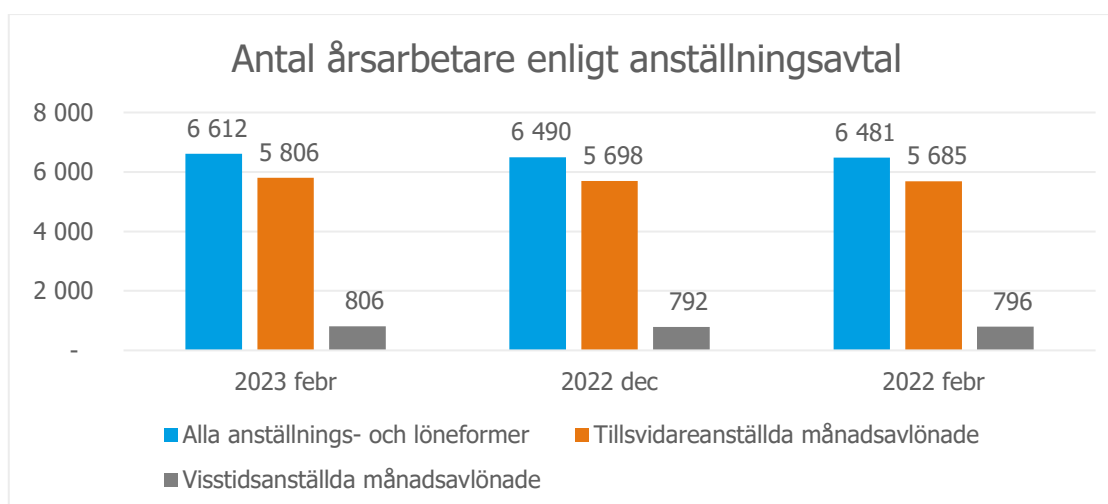
Personalstatistiken och personalkostnaderna i rapporten baseras på siffror till och med februari 2023.

Region Gotland har i februari 2023, 6 807 månadsavlönade medarbetare (6 693 februari 2022), varav 5 947 tillsvidare (5 849 februari 2022) och 874 visstidsanställda (867 februari 2022). I december 2022 var antalet medarbetare 6 679, en ökning med 128 medarbetare sedan årsskiftet.

Antalet anställda har ökat i samtliga förvaltningarna, förutom teknikförvaltningen. Förvaltningarna uppger att ökningen till exempel beror på att de lyckats återanställa på vakanta befattningar, anställt vikarier för medarbetare som vidareutbildar sig samt ökat bemanningen för att arbeta med ärendebalansen och inflödet av ärendet. Socialförvaltningen arbetar även aktivt med att minska antalet vikariat och öka antalet tillsvidareanställda medarbetare. Trots att antalet anställda ökar så finns det kompetensförsörjningsutmaningar inom samtliga förvaltningar. Socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppger att det till exempel är väldigt svårt att rekrytera nya sjuksköterskor.

Antalet årsarbetare enligt anställningsavtalet har ökat, från 6 490 årsarbetare i december 2022 till 6 612 i februari 2023 (6 481 februari 2022). Även i antalet årsarbetare kan vi se att de tillsvidareanställda medarbetarna i förhållande till visstidsanställda ökar.

Den faktiskt arbetade tiden, omräknat till heltidsarbetande är i februari 2023, 5 307. En ökning med 360 heltidsarbetare i jämförelse med samma period 2022. I december 2023 var den faktiska arbetade tiden 5 035 heltidsarbetande. Ökningen av den faktiskt arbetade tiden beror bland annat på att sjukfrånvaron minskat. Sjukfrånvaron motsvarade i februari 2022, 679 heltidsarbetare, för att i februari 2023 motsvara 456 heltidsarbetare.

Antalet övertids- och mertidstimmar var i februari 2023, 20 810 timmar (motsvarande 63 heltidsarbetande). Övertid- och mertidstimmar har minskat med drygt 5 300 timmar i jämförelse med samma period 2022. Den minskade övertid- och mertiden kan bland annat förklaras med att frånvaron på grund av sjukdom har minskat.

Förvaltningarnas arbete med att erbjuda högre sysselsättningsgrad till medarbetarna, heltidsresan, fortsätter och vi kan se att den genomsnittliga sysselsättningsgraden för månadsanställda fortsätter att öka, från 96,25 februari 2022 till 96,67 februari 2023.

Personalkostnaderna har ökat med 6,9 % exklusive pensioner. De ökade kostnaderna beror dels på att antalet anställda har ökat, PO-pålägget har höjts 2023. Löneöversynen 2022 medförde en höjning av lönerna med 2,12 %.

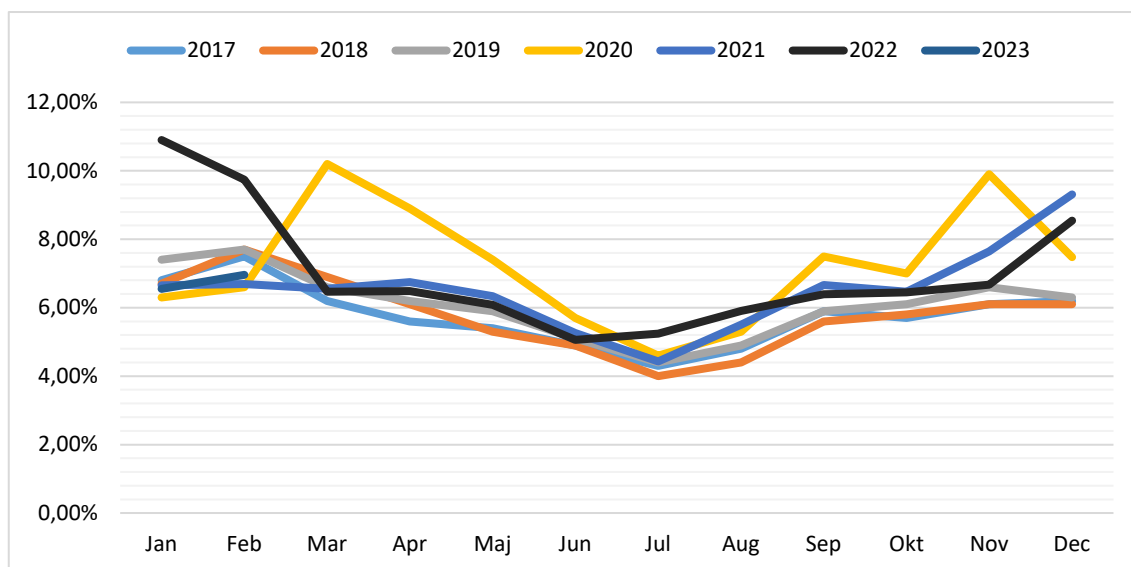
Sjukfrånvaro

Det ackumulerade sjuktalet för perioden januari-februari 2023 uppgår till 6,8%. Jämfört med samma period föregående år, ses en sänkning av sjuktalet med 3,5. Minskningen är väntad då början av 2022 präglades av pandemi och en ökad smittspridning vilket ledde till de högsta månadsnoteringarna på regionnivå under många år.

Både kvinnor och mäns sjuktal minskar under perioden. Minskningen fördelar sig även över alla åldrar men är mest markant i gruppen 30-49 år som nu också är den åldersgrupp som har de lägsta sjuktalen. Orsaken till sänkningen av sjuktalet under perioden finns i korttidsfrånvaro dag 1-14 som minskar med 40% jämfört med föregående år. Sett ur ett längre perspektiv var 2022 års siffror gällande korttidsfrånvaro extrema och årets korttidsfrånvaro är i nivå med exempelvis 2019.

I samtliga förvaltningarna ses lägre ackumulerade sjuktalet för perioden januari-februari 2023. Inom flertalet av förvaltningarna har de skett kraftiga minskningar av sjuktalet under perioden där exempelvis de två förvaltningar, socialförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, som under förra året hade sjuktal över 10%, nu har minskat periodens sjuktal med 3,9 respektive 4,5 procentenheter.

Utvecklingen av sjuktalen under början av 2023 är positiv. Speciellt då höga sjuktal i slutet av 2022 indikerade möjliga höga sjuktal i början av året. Korttidsfrånvaron i regionens verksamheter är den viktigaste faktorn att fokusera kring, då längre sjukskrivningar nästan alltid föregås av korttidsfrånvaro. Början av 2023 visar på positiva tendenser gällande korttidsfrånvaro men effekter av en ökad arbetsbelastning, minskad återhämtning samt hemarbete behöver fortsatt följas över tid och analyseras, åtgärdas och förebyggas.

Ekonomisk uppföljning

Periodens resultat -49 mnkr

Resultatet för perioden uppgår -49 mnkr. Nämnderna har ett underskott mot budget på -70 mnkr. Tre nämnder av sju har underskott mot budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden har den största budgetavvikelse på -84 mnkr.

Det negativa periodresultatet beror på en mycket hög nettokostnadsutveckling som uppgår till 19,7 procent. Det beror i sin tur på en kombination av att intäkterna inte ökat alls medan kostnaderna ökat mycket. Flera nämnder har fått minskade statsbidrag men det är framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden som har den största minskningen. Den höga inflationen har påverkat kostnadsutvecklingen dels genom ett allmänt högre prisläge och dels genom att flera upphandlade avtal är indexreglerade. På kostnadssidan är det flera kostnadslag som ökar mycket; köp av tjänst, förbrukningsmaterial, köp av huvudverksamhet, lokaler och personalkostnader. Hyrpersonal har en mycket kraftig kostnadsökning på 71 procent motsvarande 24 mnkr. Även hjälpmedel, livsmedel, läkemedel och lokaler har stora kostnadsökningar.

Skatteintäkter och generella statsbidrag har tillsammans ökat med 4,5 procent i perioden. Skatteintäkterna ökar med 4,2 procent och de generella statsbidragen ökar med 5,3 procent. I jämförelse med motsvarande period föregående år så ingår i år en positiv slutavräkning samt statsbidrag till äldreomsorgen som ska redovisas bland de generella statsbidragen, vilket förklarar att ökningen i perioden är högre än i prognosen.

Finansiella intäkter har ökat mycket jämfört med föregående år och förklaringen är en positiv avkastning på de finansiella placeringarna. De finansiella kostnaderna har minskat jämfört med föregående år och anledningen är fjolårets negativa avkastning på de finansiella placeringarna. Marknadsvärdet på pensionsportföljen var den 31 mars 509 mnkr. Under perioden har nya avsättningar med 37,5 mnkr gjorts. Tillgångsavkastningen under första kvartalet uppgår till 3,3 procent motsvarande 15 mnkr.

Likviditeten har försvagats sedan årsskiftet men är fortsatt god, 222 mnkr. Överlikviditet är placerat i korta räntefonder med 99 mnkr. Likvida medel och räntefonder uppgår således till 321 mnkr. I jämförelse med årsskiftet är det en minskning med 80 mnkr. Med den stora investeringsvolymen och ett stort prognostiserat underskott kommer likviditeten att fortsätta försvagas successivt under året. Låneskulden vid periodens slut var 384 mnkr. Bedömningen är att inga nya lån kommer att behöva tas upp för att finansiera investeringar under 2023.

Resultaträkning, mnkr

	Budget 2023	Utfall jan-mars 2023	Utfall jan-mars 2022	Prognos 2023	Bokslut 2022
Intäkter	4 585	1 107	1 109	4 585	4 715
Kostnader	-10 513	-2 700	-2 428	-10 716	-10 365
Avskrivningar	-330	-79	-78	-323	-328
Verksamhetens nettokostnader	-6 258	-1 672	-1 397	-6 454	-5 978
Skatteintäkter	4 593	1 154	1 108	4 589	4 459
Generella statsbidrag och utjämning	1 874	481	457	1 879	1 838
Verksamhetens resultat	209	-37	168	14	319
Finansiella intäkter	10	16	1	23	17
Finansiella kostnader	-123	-28	-42	-122	-99
Årets resultat	96	-49	127	-85	237

Årsprognos -85 mnkr

Årets resultat prognostiseras till -85 mnkr. Det är en negativ budgetavvikelse på -181 mnkr. Nämndernas årsprognos är en budgetavvikelse på -155 mnkr, även för finansförvaltningen prognostiseras en negativ budgetavvikelse på -26 mnkr.

Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -105 mnkr. Stora underskott finns även i flera av de andra nämnderna. Mer information finns i avsnittet "Nämndernas periodresultat och årsprognos" nedan.

Under finansförvaltningen redovisas intäkter från fastighetsförsäljningar, skatter och generella statsbidrag, pensionskostnader samt finansiella intäkter och kostnader.

Finansförvaltningens budgetavvikelse beror på lägre reavinster och högre pensionskostnader än budgeterat. Vinster för fastighetsförsäljningarna har i år ovanligt hög budget på 115 mnkr som inte bedöms kunna uppnås. Prognosen på reavinsterna är 95 mnkr. Pensionskostnader och sociala avgifter överskrider budget med 28 mnkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag bedöms få en liten budgetavvikelse på 1,5 mkr. Internräntan får en positiv budgetavvikelse på 6 mnkr. Finansnettot prognostiseras få en positiv budgetavvikelse på 14 mnkr och det beror på att de finansiella placeringarna haft en positiv utveckling i perioden som förväntas bestå. Det finns dock en osäkerhet i hur børsutvecklingen för helåret kommer att bli som gör att finansnettot både kan bli bättre eller sämre.

Utveckling av skatteintäkter och generella statsbidrag prognostiseras tillsammans öka med 2,7 procent enligt senaste skatteprognos från SKR i februari. Det är betydligt lägre än de senaste fem åren då den genomsnittliga ökningen legat på 5,0 procent. Skatteintäkterna bedöms öka med endast 2,9 procent och det är lägre än för de fem föregående åren då den genomsnittliga årliga ökningen låg på 3,6 procent.

Nettokostnaderna prognostiseras öka med 8,0 procent, vilket är en mycket stor ökning. För att ha balans i ekonomin ska nettokostnaderna inte öka mer än skatteintäkterna och de generella statsbidragen. Den stora nettokostnadsökningen beror både på lägre intäkter och

högre kostnader. Bland intäkterna bedöms de riktade statsbidragen minska med 33 procent motsvarande 281 mnkr. På kostnadssidan slår den höga inflationen igenom genom ett allmänt högre kostnadsläge och också genom att pensionskostnaderna ökat extremt mycket när pensionsskulden indexeras. Nettokostnaderna inklusive finansnetto prognostiseras öka med 8,1 procent.

Kostnaderna för pensionerna är exceptionellt höga 2023. Det beror på både ett nytt pensionsavtal och att pensionsskulden ökar väldigt mycket. I jämförelse med föregående år så ökar pensionskostnaderna med 271 mnkr motsvarande 64 procent. Den höga inflationen gör att pensionsskulden räknas upp med 8,7 procent enligt pensionsavtalet. Det ger en kostnad på cirka 190 mnkr.

En förenklad prognos på soliditeten visar att den minskar till 40,0 procent vid årets slut baserat på en investeringsprognos på 650 mnkr, en resultatprognos på -85 mnkr och avskrivningar 323 mnkr. Det är en relativt stor försvagning av soliditeten och skulle innebära att soliditeten minskar med 3,2 procentenheter från 43,2 procent. Anledningen är ett stort negativt resultat i kombination med en hög investeringsvolym.

Budgeterat resultat i förhållande till nettokostnaderna är 1,5 procent och årets resultat i förhållande till nettokostnaderna väntas bli -1,3 procent. De finansiella målen för resultat och soliditet bedöms inte kunna uppnås 2023.

Nämndernas periodresultat och årsprognos

Nämndernas periodresultat -70 mnkr

Nämnderna har ett samlat underskott mot budget på -70 mnkr. Tre av sju nämnder har positiv budgetavvikelse i perioden; regionstyrelsen, tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Övriga nämnder har i varierande grad underskott.

Hälso- och sjukvården har det största underskottet på -84 mnkr. Höga kostnader för utomlänsvård, egen personal och inhyrd personal skapar avvikelsen. Jämfört mot 2022 är nettokostnadsutvecklingen -120 mnkr eller 28%.

Socialnämnden har en budgetavvikelse på -3 mnkr i perioden. Avvikelsen beror på högre kostnader för personal, hjälpmedel, välfärdsteknik, skyddsmaterial, arbetskläder och livsmedel.

Barn- och utbildningsnämnden har ett underskott mot budget i perioden på -5 mnkr. Avvikelsen beror bland annat på högre kostnader för köp av tjänster och köp av huvudverksamhet. Underskotten finns verksamheterna förskola och grundskola.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har positiv budgetavvikelsen i perioden på 10 mnkr. Nämnden har positiva budgetavvikelser i perioden för bland annat statsbidragsintäkter och personalkostnader.

Regionstyrelseförvaltningen har överskott mot budget i perioden med 10 mnkr. Det positiva resultatet beror i huvudsak på att utbetalningar av bidrag, köp av tjänster och interna bidrag inte överensstämmer med periodens budget. Posterna är svåra att periodisera. På årsbasis kommer avvikelserna att minska.

Räddningstjänsten har ett underskott på -1 mnkr i perioden. Orsaken är lägre intäkter, högre personalkostnader, högre kostnader för köp av tjänster och förbrukningsmaterial.

Sammanställning av utfall och prognos per nämnd, mnkr

Nämnd	Budget	Utfall	Avvikelse	Årsbudget	Prognos	Helårs-	Bokslut
	jan-mars	jan-mars	jan-mars	2023	2023	avvikelse	2022
Regionstyrelsen	160	151	9	556	561	-5	4
<i>varav</i>							
<i>politikerorganisationen</i>	9	9	0	36	35	1	3
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	135	125	10	458	458	0	10
<i>räddningstjänst</i>	16	17	-1	62	68	-6	-9
Tekniska nämnden	65	62	3	224	238	-14	0
Miljö- och byggnämnden	14	14	0	63	70	-7	-5
Barn- och utbildningsnämnden	339	344	-5	1 369	1 381	-12	14
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	90	80	10	363	360	3	12
Socialnämnden	389	392	-3	1 602	1 617	-15	46
Hälso- och sjukvårdsnämnden	470	554	-84	2 012	2 117	-105	16
Summa	1 527	1 597	-70	6 189	6 344	-155	87

Nämndernas årsprognos -155 mnkr

Nämnderna prognostiserar ett samlat underskott mot budget på -155 mnkr. Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Det är en dramatisk förändring jämfört med föregående år. Nämndernas sammanlagda budgettram ökades med 4,9 procent (exklusive kompensation för höjt PO-pålägg) inför 2023 motsvarande 284 mnkr. Det är en hög nivå men har trots det inte räckt för att nämnderna ska klara sin budget.

Hälso- och sjukvårdsnämnden prognostiserar ett mycket stort underskott på -105 mnkr. Nämnden har ett stort nyttjande av hyrpersonal som inte ryms inom budget utan prognostiseras ge en budgetavvikelse på -100 mnkr.

Socialnämnden har ett prognostiserat underskott på -15 mnkr och det beror främst på ökade personalkostnader, ökade kostnader för köp av verksamhet och minskade statsbidrag. LSS-verksamheten har ett prognostiserat underskott på -51 mnkr trots att man i jämförelse med andra kommuner har en låg kostnadsnivå. Även individ- och familjeomsorgen prognostiserar ett underskott på -6 mnkr medan äldreomsorgen har en prognos på +39 mnkr. Äldreomsorgen har de senaste åren fått stora statsbidrag.

Tekniska nämnden har lämnat en årsprognos på -14 mnkr. De stora underskotten finns inom verksamheterna; fastighet -13 mnkr, kollektivtrafik och samhällsbetalda resor -13 mnkr och avfall -8 mnkr. Det är en hög kostnadsutveckling för el, material och VA som orsakar underskottet inom fastighetsverksamheten.

Barn- och utbildningsnämnden har en årsprognos på -12 mnkr och det är grundskolan inklusive sarskolan som har det största underskottet. En del av underskottet beror på att sarskolan väntas öka med 30 nya elever under året.

Miljö- och byggnämnden har prognostiserat en negativ budgetavvikelse på -7 mnkr. Större delen av underskottet finns inom plan- och bygglovsverksamheten. Det är både lägre intäkter och högre kostnader som orsakar underskottet. De lägre intäkterna kopplas till att mycket resurser åtgår för det interna översiktsplanarbetet samt reducerade bygglovsavgifter för att man inte helt klarar tidskraven.

Räddningstjänsten har en årsprognos på -6 mnkr. Räddningstjänsten har de senaste åren haft stora underskott i förhållande till sin budgetomslutning. Den främsta orsaken till underskottet är förstärkt bemanning med heltidsbrandmän på RiB-stationen i Slite som inte rymms i budgeten. Även ökade kostnader för material och drivmedel samt kostnader för resor och logi till utbildningar på fastlandet bidrar till underskottet.

Nettokostnadsutveckling i nämnderna

Intäkter och kostnader i nämnderna, mnkr

	Utfall jan-mars 2023	Utfall jan-mars 2022	Procentuell skillnad
Taxor och Avgifter	155	141	9,9%
Statsbidrag	148	219	-32,4%
Försäljning vara/tjänst	174	152	14,5%
Intern resursfördelning	458	419	9,3%
Övriga intäkter	171	165	3,6%
Totala intäkter	1 106	1 096	0,9%
Personal	-1 030	-957	7,6%
Köp av tjänst	-178	-152	17,1%
Köp huvudverksamhet	-334	-300	11,3%
Förbrukn. mtrl	-189	-163	16,0%
Lokaler	-224	-200	12,0%
Avskrivn. internränta	-90	-88	2,3%
Intern resursfördelning	-453	-424	6,8%
Övriga kostnader	-206	-194	6,2%
Summa kostnader	-2 704	-2 478	9,1%
Nettokostnad	-1 598	-1 382	15,6%

Nämndernas nettokostnader i perioden har ökat kraftigt med 15,6 procent, vilket är mycket mer än under samma period förra året då de ökade med 1,6 procent. Det beror på en kombination av att kostnaderna ökat mycket samtidigt som intäkterna har en svag ökning med 0,9 procent.

Den svaga ökningen för intäkterna beror på att de riktade statsbidragen minskat med 71 mnkr motsvarande -32 procent. Flera nämnder har fått minskade statsbidrag men det är framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden som har den största minskningen. Det är flera statsbidrag kopplade till pandemin som försvunnit. Taxor och avgifter har en relativt stor ökning på 9,9 procent och det är framför allt inom tekniska nämndens verksamheter; vatten och avlopp, hamn och kollektivtrafik som intäkterna ökat.

På kostnadssidan är det flera kostnadsslag som ökar mycket; köp av tjänst, förbrukningsmaterial, köp av huvudverksamhet, lokaler och personalkostnader. Den höga inflationen har påverkat kostnadsutvecklingen dels genom ett allmänt högre prisläge och dels genom att flera upphandlade avtal är indexreglerade.

Personalkostnaderna har ökat med 7,6 procent. Löneöversynen 2022 gav en genomsnittlig löneökning med 2,2 procent och förklarar en del av kostnadsökningen i perioden. PO-pålägget höjdes inför 2023 från 39,7% till 42,7% förklarar ytterligare 2,2 procentenheter av kostnadsökningen. Arbetade timmar under perioden januari-februari har ökat med 7,3 procent vilket motsvarar ca 360 heltidsarbetare. Kostnaderna för sjukfrånvaro har minskat med 19,3 procent.

Köp av tjänster har ökat med 17,1 procent. Det är hyrpersonal i hälso- och sjukvården som haft en brutal kostnadsökning på 75 procent motsvarande 24 mnkr. Köp av huvudverksamhet har ökat med 11,2 procent motsvarande 34 mnkr. De stora ökningarna finns inom hälso- och sjukvård, vård- och omsorg, kollektivtrafik och färdtjänst. Utomlänsvården har en kostnadsökning på 54 procent motsvarande 23 mnkr.

Förbrukningsmaterial har ökat med 16 procent, motsvarande 19 mnkr, och det är läkemedel, livsmedel och hjälpmedel som har den högsta kostnadsökningen. Lokalkostnaderna har ökat med 12 procent och det är både reparationer och underhåll och inhyrda lokaler som ökar. Övriga kostnader har ökat med 6,2 procent och bland övriga kostnader är det el och värme samt transporter och resor som står för ökningen.

Eftersom ingen fullständig periodisering görs i delårsrapport 1 är en jämförelse av netto-kostnadsutvecklingen mellan åren lite osäker.

Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv

I en balanskravsutredning ska resultatet justeras för poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. I tabellen nedan framgår vilka dessa poster är.

Årets resultat prognostiseras till -85 mnkr och efter justeringar av reavinster och orealiserade vinster/förluster i värdepapper blir det prognostiserade resultatet -186 mnkr, se tabellen nedan. Enligt kommunallagen ska ett underskott regleras inom de tre följande åren.

Eftersom Region Gotland har en resultatutjämningsreserv (RUR) kan, under vissa förutsättningar, medel ur denna disponeras för att slippa reglera ett underskott. RUR består av tidigare års överskott. För att få disponera medel ur resultatutjämningsreserven krävs att utvecklingen av rikets skatteunderlag 2023 är lägre än den genomsnittliga ökningen de senaste tio åren samt att resultatet efter balanskravsjusteringar är negativt.

Under 2023 är det möjligt att använda RUR för kommande tre år slippa återställa det negativa resultatet. Samtidigt innebär det att RUR minskar från 364 mnkr till 178 mnkr.

	2023 prognos	2022	2021	2020	2019	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	-85	237,1	199,5	134,6	112,5	185,2
- reducereing av samtliga realisationsvinster	-85	-31,7	-26,7	-53,9	-14,8	-141,7
+ justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0	4,9
+ justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0	0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-16	28,8	-66,8	-11,7	-24,0	0
+/- återföring orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	50,4	2,6	18,7	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-186	284,6	108,6	87,7	73,7	48,4
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	-185,6	-63,2	-51,3	0	0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	186	0	0	0	0	0
Balanskravsresultat	0	99	45,4	36,4	73,7	48,4
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0	0	0	0	0
Balanskravsunderskott kvar att reglera	0	0	0	0	0	0
Resultatutjämningsreserv	178,2	364,2	178,6	115,4	64,1	64,1

Investeringar och exploatering

Sammanlagd budget för investering och exploatering inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag (till 31 mars 2023) uppgår till 1 399 mnkr varav 1 320 mnkr investeringsbudget och 79 mnkr exploateringsbudget. Sammanlagd är det en mycket hög nivå och om alla projekt kommer att genomföras kommer extern finansiering att krävas.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 947 mnkr och exploatering 7 mnkr, totalt sammanlagt 954 mnkr. Det är mer troligt att den faktiska nivån blir lägre.

Den prognos som nämnderna lämnat innebär att 70 procent av budgeten kommer att utnyttjas. Efter första kvartalet har 10 procent eller 140 mnkr förbrukats. De senaste tre åren har 32 - 61 procent av budgeten förbrukats så en mer rimlig bedömning av prognosen är 650 mnkr.

Investeringar och exploatering 2023, mnkr

Nämnd	Budget inkl. kompletteringsbudget	Utfall jan-mars 2023	Årsprognos 2023
Regionstyrelsen	77	14	63
<i>varav</i>			
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	65	14	45
<i>räddningstjänst</i>	12	0	8
Tekniska nämnden	1 019	116	726
Miljö- och byggnämnden	1	0	1
Barn- och utbildningsnämnden	87	6	87
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	17		17
Socialnämnden	50	0	4
Hälso- och sjukvårdsnämnden	70	3	59
Summa investering	1 320	139	947
Exploatering			
Regionstyrelsen	79	1	7
Summa investering och exploatering	1 399	140	954

För de större investeringsprojekten 2023 prognostiseras utgiften till:

Större investeringsprojekt, utgift mnkr

Projekt	
Visby lasarett uppförande av modul	75
Alléskolan	75
Romaskolan	50
Väskinde ny förskola	34
Anpassning färjeläge nr 7	30

Större exploateringsprojekt, utgift mnkr

Projekt	
Exploatering Järnvägen gata/park	3
Exploatering industrimark gata/park	2

Nämndernas sammanfattande kommentarer

Nedan följer nämndernas sammanfattning från den egna delårsrapporten.

Regionstyrelsen, -5 mnkr

Regionstyrelseförvaltningen, 0 mnkr

Perioden har präglats av såväl förändrad ekonomisk situation som osäkerhet i omvärlden. Förvaltningen har utifrån detta att hantera förändrade planeringsförutsättningar, beredskapsfrågor med fortsatt kontinuitetsplanering och organisatoriskt lärande. Därtill bör framhållas utmaningarna kring kompetensförsörjning liksom hög arbetsbelastning inom flera av förvaltningens verksamheter. Slutligen har implementering av ny styrmodell som ännu tydligare än tidigare har fokus på långsiktig hållbarhet och regional utvecklingsstrategi (RUS) varit på agendan.

Den samlade bedömningen efter delår 1 är att förvaltningen totalt sett har en budget i balans. Den låga investeringsvolymen ger fortsatt tillfälligt ett större överskott i kapitalkostnadsbudgeten. Detta tillsammans med ett antal andra positiva poster ger att förvaltningen för närvarande kan täcka upp kostnadsökningar beroende på den rådande inflationen exempelvis inom måltid, samt beräknat intäktstapp för Almedalsveckan.

En ökning av antalet anställda har skett successivt under det gångna året, bland annat utifrån att bemanningen ska vara strategiskt hållbar, återbesättning av vakanser och tillsättning av tjänster för nya uppdrag. En återgång till mera normala sjuktal har skett under perioden.

Samhällsbyggnadsförvaltningen - Räddningstjänsten, -6 mnkr

Det pågår en omställning organisationen med syfte att frigöra arbetstid för att kunna utföra mer förebyggande arbete och tillsyn samt att inom ramen för totalförsvaret återuppbygga förmåga till Räddningstjänst Under Höjd Beredskap (RUHB). Två nya enhetschefer har rekryterats och nu pågår rekrytering till vakanta tjänster som brandinspektörer och styrkeledare. Förändringen kommer vara driftsatt fullt ut efter semesterperioden.

Personalvolymen har ökats något för att ha en större reserv för korttidsfrånvaro och semester så övertidsuttaget kan minskas. Under året sker två stora förändringar som kommer påverka räddningstjänsten, det är dels införande av ett nytt pensionssystem och dels en skärpt tolkning från EU om minst 11 timmars nattvila per dygn. Det senare kommer innebära en stor omställning i arbetsscheman men konsekvensen för personalkostnaderna är i nuläget inte klara.

Räddningstjänstens nya övningsfält har planerats sedan flera år tillbaka och avsikten är att den första etappen ska färdigställas 2023.

Första kvartalet 2023 visar ett underskott med 1 047 tkr som är ungefär det lika stort som under samma period 2022.

Prognos för helåret är en avvikelse mot budget med -5 774 mnkr. Den främsta orsaken till detta är förstärkt bemanning med heltidsbrandmän på RiB-stationen i Slite. Omständigheter som ytterligare försvårar en träffsäker prognos är ett nytt pensionsavtal för personal som övervägande arbetar i utryckningsstyrka, kraftigt ökade kostnader för material och drivmedel samt kostnader för resor och logi till utbildningar på fastlandet.

Politikerorganisationen, 1 mnkr

Under begreppet politikerorganisationen redovisas det samlade resultatet för anslagen för regionfullmäktige, regionstyrelse, revision, överförmyndarnämnd, valnämnd och patientnämnd.

Den samlade prognosen för 2023 är enligt följande i mnkr:

Regionfullmäktige	0
Regionstyrelse	0,6
Revision	0
Valnämnd	0
Överförmyndarnämnd	0,5
Patientnämnd	0
Totalt resultat	1,1

Den positiva prognosen för regionstyrelsen hänförs i huvudsak till låg representation och minskade kostnader i allmänhet. Överförmyndarnämnden beräknar likt föregående år redovisa ett överskott i huvudsak kopplat till lägre kostnader än budgeterat för ställföreträdare. Regionfullmäktige och övriga nämnder beräknas för närvarande uppvisa nollresultat.

Tekniska nämnden, -15 mnkr

Inledningen av 2023 kan ses som en fortsättning på förra året i flera olika perspektiv. I takt med att klimatförändringarna blir allt mer påtagliga ökar förvaltningens medarbetares engagemang i frågan. En rad insatser görs för att bidra till att minska förändringarnas effekter och förebygga det vi bedömer kommer att ske. I ett ekonomiskt hänseende ser vi en direkt påverkan av inflation och höjda räntor i form av ökade kostnader i så gott som alla verksamheter. Den fortsatta utvecklingen är svår att förutse vilket innebär att prognosen ska ses just som en osäker sådan.

Rekrytering av nya medarbetare är fortsatt en utmaning. Den ökande konkurrensen om kompetens är på kort sikt hanterbar men långsiktigt kommer kreativa lösningar och anpassade anställningsformer att utgöra förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning. Glädjande är att se att våra medarbetare trivs och är goda ambassadörer för verksamheten.

Ett omfattande arbete bedrivs för att säkerställa att förvaltningen har en god uthållighet vid störningar av olika slag. Till detta räknas försörjningssäkerhet, fysiska skydd och kontinuitetsplanering.

Teknikförvaltningens nya avdelning, park- och trafikavdelningen, är nu etablerad med fyra enheter. Den nya avdelningen, som är en viktig kugge i samhällsbyggnadsprocessen, har ett helhetsansvar för utveckling, planering och operativ drift av verksamheter som tidigare varit uppdelade på två avdelningar.

Teknikförvaltningens resultat per den sista mars är positivt jämfört med budget, 3 mnkr (1,3 mnkr). De skattefinansierade verksamheterna visar ett negativt utfall om -4,4 mnkr (5,4 mnkr) och den avgiftsfinansierade verksamhetens utfall uppgår till 7,3 mnkr (-4,1 mnkr). Utfallet för kollektivtrafiken är negativt till följd av underfinansiering samt kraftigt ökade kostnader för köp av huvudverksamhet till följd av indexuppräknning av avtal samt lägre intäkter än förväntat och uppgår efter mars månad till -5,3 miljoner kronor. Den allmänna

kollektivtrafiken står för -4,3 mnkr och samhällsbetalda resor för -1,3 mnkr.

Helårsprognosen anger en negativ avvikelse mot budget på -14,2 mnkr (-21,9 mnkr). Av den totala prognosen utgörs -18,9 mnkr (-23,9 mnkr) av skattefinansierade verksamheter och 4,7 mnkr (2 mnkr) av avgiftsfinansierade verksamheter. För kollektivtrafiken prognostiseras ett totalt budgetöverskridande om -13,1 mnkr. Kostnadsutvecklingen för avfallsverksamheten är även den bekymmersam där prognosen för helåret pekar på -8,2 mnkr och kommer att kräva att åtgärder vidtas. Ett förslag på detta kommer att lyftas till tekniska nämnden i maj.

Förvaltningen prognostiserar att investeringar om 726,5 m kommer genomföras under 2023. VA har fortsatt hög investeringstakt och räknar med att investera 143,2 mnkr under året där de största investeringsposterna avser ledningsdragnings på södra delarna av ön. Exploateringstrycket kräver bland annat en betydande anpassning av Visbys vattenförsörjningssystem. Effekten av exploateringstrycket måste ses över och kommer sannolikt att medföra behov av prioriteringar mellan olika insatser på Gotland.

Miljö- och byggnämnden, -7 mnkr

Arbetet med att utveckla samhällsbyggnadsförvaltningens organisation som startade under hösten 2022 fortsätter. Syftet med utvecklingen är delvis att skapa ökad ledningskraft och ett närmare ledarskap samt att åstadkomma en bättre arbetsmiljö för medarbetare och chefer. Samhällsbyggnadsförvaltningen önskar att vara en attraktiv arbetsgivare som kan behålla och utveckla medarbetare. Ytterligare ett syfte med utvecklingen är att göra nödvändiga förflyttningar för att säkra leverans på uppdraget.

Samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp har tagit fram ett förslag med en organisation om fem avdelningar (exklusive Räddningstjänsten). Målbilden är att den nya organisationen ska sjasättas den 1 oktober 2023. Fortsatt dialog, samverkan, förankring och vidareutveckling av förslaget fortsätter i första hand i samverkan, på enheternas arbetsplatsträffar och förvaltningsmöten.

Bedömningen är att en ökad initial kostnad kommer på sikt att minska såväl effektivitets- och intäktsförluster, säkerställa en attraktiv och god arbetsmiljö och på så sätt minska rekryteringskostnader, möta förväntningar ifrån såväl politiker, medborgare och företag och säkerställa leverans.

Ersättningsrekrytering, nyrekrytering och introduktion pågår fortfarande på flera enheter och kräver resurser från förvaltningens verksamheter, vilket i sin tur påverkar verksamheternas intäkter. Det är hög arbetsbelastning på förvaltningens alla enheter och flera enheter har medarbetare som deltar i olika projekt och uppdrag som inte ingår i kärnuppdraget.

Enhet Bygg har under årets första månader omorganiserats till avdelning Bygg med tre underliggande enheter och en tillförordnad avdelningschef är tillsatt. Rekrytering av tre enhetschefer till avdelningen har påbörjats.

Översiktsplan 2040 beräknas vara klar för antagande i regionfullmäktige hösten 2024. Arbetet med Översiktsplan 2040 upptar arbetstid från fler av förvaltningens medarbetare, särskilt inom enhet Plan som driver arbetet. Flera av förvaltningens medarbetare vars tänkta arbetsuppgifter istället är taxefinansierade uppgifter arbetar med översiktsplanen. Detta minskar förvaltningens taxefinansierade intäkter.

Förutom arbetet med ovannämnda översiktsplan har samhällsbyggnadsförvaltningen flera pågående projekt och särskilda uppdrag. Bland annat pågår arbete med grönplanen, klimatanpassningsplanen och vattentjänstplanen. Utöver detta har förvaltningen samordnarfunktion för Region Gotlands arbete inom luftkvalitetsområdet. Projektet "Resan mot Hållbar Hansestad – Strategier för hållbar turism i Visby Världsarv" har avslutats under årets första månader och projektet "Digital dokumentation av svårtillgängliga delar av ringmuren och klintkanten samt åtgärdsförslag" fortgår. Förvaltningen har även tagit över projektledarskapet för projektet Digital Dialog.

Exploateringsprojektet Artilleriet är nu i slutfas. Inom projektet har det tillskapats totalt 54 fastigheter. Under perioden har också försäljning av Romapaketet genomförts och köparen har fått tillträde. Exploatören vill inom Ekgatan bygga bostäder och av Romabadet göra ett aktivitetscenter. Mark- och exploateringsenheten arbetar vidare med ett antal stadsutvecklings- och exploateringsprojekt, markanvisningsprojekt och förstudier.

Enhet Mark och exploatering har tagit fram exploateringsplan och budget för åren 2024–2028. Beslut om ny exploateringsplan och budget tas i budgetberedningen under maj månad.

Prognos för helåret är en avvikelse mot budget om 6 858 tkr. Avvikelsen beror främst på fyra orsaker:

- För enheterna Plan, Miljö och Hälsa, Stadsarkitekt, Mark och Exploatering och GI beror avvikelserna på **översiktsplanearbetet, ÖP**. Personalresurser som arbetar med ÖP motsvarar 11,5 årsarbeten. I förvaltningens ram ingår ersättning för sammanlagt två årsarbetare.
- För enheten Livsmedel och alkohol har förutsättningarna förändrats genom en **ny riskklassning inom livsmedelskontroll** som beslutades 2022. Detta arbete är ej finansierat.
- För enheten Miljö och hälsa finns prioriterade uppdrag som **anmälningsplikt av vattentäkter** som infördes 2022 och arbetet med **luftkvalitetsarbetet, PM10**. Dessa uppdrag är inte avgiftsfinansierade.
- Bygglovsenhetens prognos beror på **reducerade bygglovsavgifter** då en avgiftsreduktion sker när beslut inte kan fattas inom tio veckor. De reducerade avgifterna är cirka 1 mnkr lägre än för samma period 2022. Dessutom påverkas avdelningen av kostnader för en **ofinansierad gemensam kundtjänst** med tekniska förvaltningen.

Förutsättningar att göra en säker prognos försvåras av det ekonomiska läget med tillhörande kostnadsökningar för material och drivmedel, åtgång av resurser på övergripande projekt samt av kriget i Ukraina. Prognosen kompliceras även av prioriterade uppdrag som översiktsplanarbete, anmälningsplikt av vattentäkter, arbetet med PM10 med mera. Reducerade Bygglovsavgifter är lägre än samma period förra året och uppgår till 547 tkr. Under 2022 uppgick reduktionen till 1 540 tkr vilket gör en förbättring med cirka 1 mnkr under samma period 2023.

Barn- och utbildningsnämnden, -12 mnkr

Barn- och utbildningsnämnden (BUN) delårsrapport 1 tar upp några områden som särskilt påverkar de verksamheter som nämnden ansvarar för: ekonomin och kompetensförsörjningen kopplat till lärarbrist och likvärdigheten i undervisningen/verksamheten. Men även

lokalförserjningsproblematiken där den strategiska lokalförserjningsprocessen behöver väsas, för att kunna säkra att tillräckligt och fungerande lokaler finns utifrån verksamheternas behov.

Prognosen för helåret 2023 visar ett negativt resultat på 11,8 miljoner kronor för nämnden. Förvaltningsstab, grundskola inklusive särskola och resursfördelningen¹ gör ett negativt resultat. Övriga avdelningar visar ett balanserat eller positivt resultat.

Ett speciellt utsatt ekonomiskt läge har grundskolan som har ett prognosticerat underskott på närmare 14 miljoner kronor. En sammanfattande förklaring är att grundskolan är underfinansierad med cirka med 9,5 miljoner kronor.

Delårsrapport 1 tar även upp statsbidragens betydelse för att verksamheterna ska klara uppdragen. Nettokostnaden har för nämnden under perioden ökat med 34,1 miljoner kronor och motsvarar elva procent. Den höga nettokostnadsutvecklingen för perioden beror framför allt på ett ökat personalomkostnadspålägg i kombination med minskade statsbidrag som skolmiljarden och kompensation för sjukfrånvaro.

Rekryteringsutmaningar finns inom samtliga verksamheter. Det råder brist både på specialister inom den centrala staben, elevhälsopersonal och behöriga lärare av olika slag. Även om prognosen blivit något bättre, behöver 75 procent av lärarkåren förnyas till år 2035. Tillgången till legitimerade förskollärare, utbildade barnskötare samt lärare inom Region Gotlands förskolor och grundskolor varierar stort mellan skolenheterna. Detta påverkar möjligheten till likvärdig kvalitet för alla barn/elever i Region Gotlands förskolor och grundskolor.

Antalet anställda inom BUN:s ansvarsområde ökade från mars 2022 till mars 2023 med totalt åtta personer, samtliga tillsvidareanställda. Den största ökningen har skett inom grundskolans verksamheter - främst utifrån ökade behov av språkkompetens inom modersmålsenheten och av elevassistenter inom särskolan. Den totala sjukfrånvaron inom BUN:s ansvarsområde har minskat med -4,78 procentenheter från februari 2022 till februari 2023.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, 3 mnkr

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens (GVN:s) delårsrapport 1 tar upp fyra områden som särskilt påverkar nämndens verksamheter: de ekonomiska faktorerna, förutsättningarna för uppdraget att kompetensförsörja Gotland, lokalfrågan samt nya regler och lagändringar.

Prognosen för nämnden helåret 2023 visar ett positivt resultat på 3 mnkr. Samtliga inlämnade prognoser från verksamheterna visar ett balanserat eller positivt resultat, förutom posterna måltider, tilläggsbelopp, resursfördelning samt IT. Ekonomin påverkas dels av statsbidragstilldelning, dels av ökade kostnader kopplat till omvärldsläget.

Periodens resultat för 2023 visar trots det ett förbättrat resultat med 3,4 mnkr i jämförelse med 2022. Nettokostnaden har för perioden ökat och motsvarar 1,4 procent, ökningstakten för de egna kostnaderna är 3 procent och för intäkterna 4,9 procent.

Förändringstakten inom nämndens ansvarområde är fortsatt hög med flera statliga reformer som påverkar verksamheterna. Det handlar dels om satsningar på vuxenutbildning och

¹ Den samlade budgeten för barn- och elever, något fler antal barn- och elever än budgeterat medför ett negativt resultat.

folkhögskola, dels om omfattande reformer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Men även förändringar inom den statliga arbetsmarknadspolitiken och dess påverkan på kommuner och Arbetsförmedlingen.

Även lokalförsörjningsfrågan är en viktig del i kvaliteten för verksamheterna. Nämndens verksamheter har expanderat de senaste åren vilket gjort att lokalfrågan blivit allt viktigare och det finns behov av att vässa den regionövergripande lokalförsörjningsprocessen.

Antalet anställda inom nämndens ansvarsområde ökade från mars 2022 till mars 2023 med totalt 19 personer, varav 14 tillsvidareanställda och 5 tidsbegränsat anställda. Ökningar har skett inom samtliga avdelningar. Den totala sjukfrånvaron inom nämndens ansvarsområde har minskat med -3,62 procentenheter från februari 2022 till februari 2023.

Socialnämnden, -15 mnkr

Kvalitet

För årets första månader beskrivs kvaliteten utifrån tre områden; "Brukare, klienter, patienter och anhöriga", "Systematisk kvalitetsarbete" och "Kunskaps- och kompetensutveckling".

Flera erbjuds läkemedelsautomater. Anhörigstödet är från och med 1 februari en aktiv del i regionens efterlevandestöd. Individ- och familjeomsorgen fortsätter att arbeta med förhållningssättet Signs of safety. Nya riktlinjer kring avvikelshantering av tagits fram och beslutats av socialnämnden. Inom området "våld i nära relationer" har myndighetsavdelningen startat en pilotgrupp för "våga fråga om våld", det innebär att handläggarna lyfter frågan i samtalet med brukaren. Avdelningen kommer att nyttja ett nylanserad screeninginstrument som är anpassat efter målgruppen äldre. Myndighetsavdelningen är först i Sverige med att använda detta instrument.

Medarbetare

Nya omgångar av utbildningsåtagandena inom äldreomsorgslyftet har startats upp inom äldreomsorgen. Inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning pågår förberedelser inför att de nya reglerna i kollektivavtalet kring vila träder i kraft den 1 oktober. Svårigheterna att rekrytera sprider till allt fler områden och det pågår därför olika arbeten med att hitta nya lösningar på kompetensförsörjningsutmaningen. En viktig faktor är att öka frisknärvaron genom att få ner korttidssjukfrånvaron. I början av året uppvisar förvaltningen överlag en ökad frisknärvaro.

Ekonomi

Socialförvaltningens ekonomiska läge har försämrats jämfört med tidigare år. För perioden redovisas underskott. För helåret är prognosen ett underskott på 15 mnkr. Detta beror främst på ökade personalkostnader, ökade kostnader för köp av verksamhet och minskade statsbidrag. Den höga inflationen bidrar till kostnadsökningarna genom löneökningar, höjda ersättningar och ökade kostnader för till exempel livsmedel och hjälpmedel. Personalkostnaderna har höjts med 3 procent och troligen ger ändringen i kollektivavtalet ökade kostnader när de flesta schema måste anpassas.

Underskottet för LSS-verksamheten ökar, trots att kostnaderna nationellt sett är mycket låga. Ständigt underskott påverkar förutsättningar och utveckling av verksamheten negativt. Här krävs tillskott av budgetmedel för att nå balans mellan behov och resurser, något som

varje år påtalas i budgetsammanhang.

Det är överskott för äldreomsorgen då det fortfarande är lägre efterfrågan än budgeterat. Underskottet för individ- och familjeomsorgen beror delvis på att kostnaderna ökar då det skett nationella höjningar av ersättningsnivåer. Årsprognosen kan förbättras utifrån ökade intäkter från statsbidrag, men detta gäller endast 2023, det relativt höga kostnadsläget är inte hållbart framåt utan måste dämpas. För att nå en ekonomi i balans måste verksamheterna arbeta med nya arbetssätt, sänka sjuktalen och arbeta med hållbar bemanning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden, -105 mnkr

Årets första delårsrapport har sin tyngdpunkt i ekonomi och personal. Den ekonomiska prognosen för helåret är viktig då den ger indikationer på hur kostnadsutvecklingen ser ut, samt utgör grund för beredning av budget för 2024. Förutom avsnitt om ekonomi och personal beskrivs även väsentliga händelser för perioden.

De första månaderna har präglats av analyser och diskussioner kring de ökade bemanningskostnaderna och hur dessa ska hanteras. Kostnaderna för inhyrd personal ökade kraftigt 2022 och inledningen 2023 visar inte på någon vikande trend. För att försöka bryta den ökande trenden av inhyrd bemanning har ett antal åtgärder tagits fram, åtgärder som hälso- och sjukvårdsnämnden har ställt sig bakom som ett första steg för att förbättra förutsättningarna för den egna personalen.

Under de första månaderna har nämnden fått den framtagna fastighetsutvecklingsplanen (FUP) för lasarettstomten presenterat för sig och 1177 direkt har lanserats. Förvaltningen ökar i antalet anställda jämfört med samma period förra året, ökningen gäller främst undersköterskor, ST-läkare och överläkare, samtidigt som det skett en kraftig minskning av specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor. Sjukfrånvaron har minskat mycket jämfört med rekordmånaderna 2022.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens resultat för perioden januari till mars har en negativ avvikelse mot budget med 84 mnkr. Höga kostnader för utomlänsvård, egen personal och inhyrd personal skapar avvikelsen. Jämfört mot 2022 är nettokostnadsutvecklingen -120 mnkr eller 28 %.

Helårsprognosen för hälso- och sjukvårdsförvaltningen är 105 mnkr sämre än budget. Avvikelsen ligger framförallt i höga kostnader för inhyrd personal. Åtgärder för att minska kostnaderna diskuteras med stort fokus inom förvaltningen.